

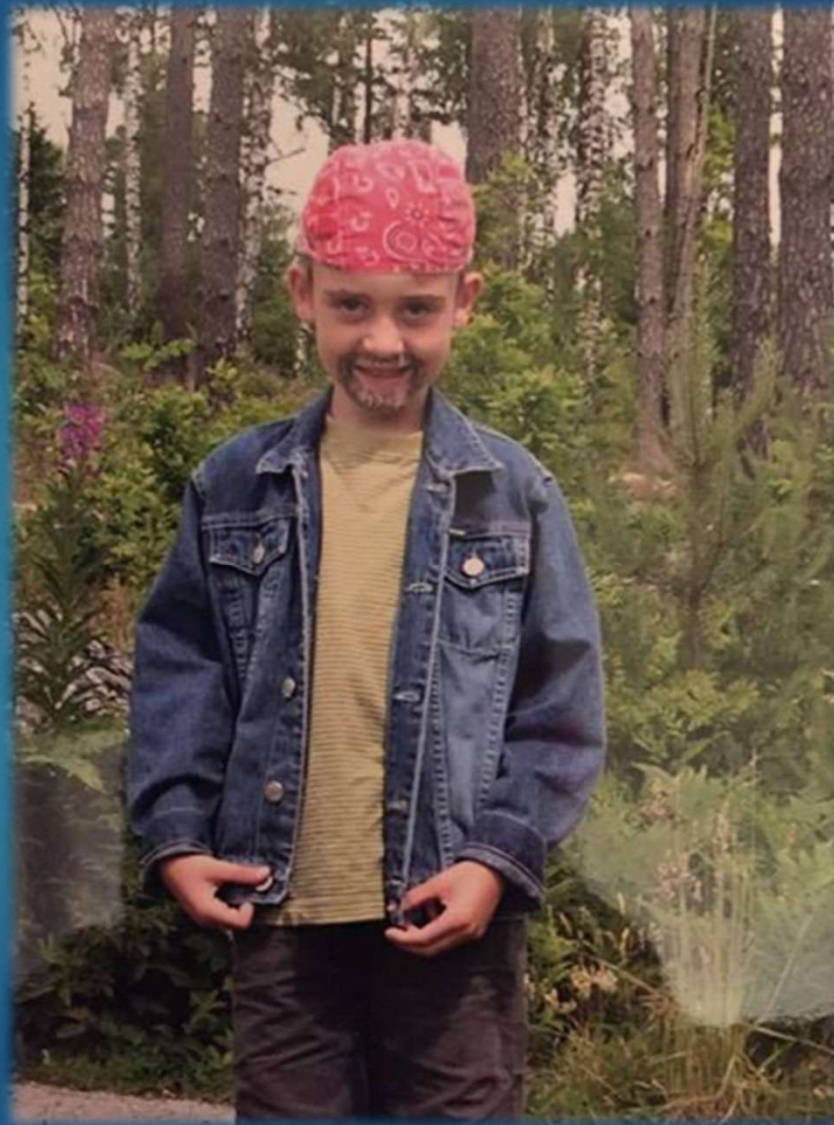
Livskvalitet - Et begrep til besvær eller en vei til et meningsfylt liv?

STIAN ORM

Hovedpoenger

Hva er livskvalitet?

“WHO defines Quality of Life as an individual's perception of their position in life in the context of the culture and value systems in which they live and in relation to their goals, expectations, standards and concerns.”

- ▶ Subjektivt – et individs persepsjon/opplevelse
- ▶ Avhengig av kultur og verdier
- ▶ Relatert til en persons mål og forventninger

Comparing the quality of life of adults with and without intellectual disability

C. Simões & S. Santos

University of Lisbon, Faculty of Human Kinetics, Lisbon, Portugal

Autism

Volume 19, Issue 2, February 2015, Pages 158-167

© The Author(s) 2014, Article Reuse Guidelines

<https://doi.org/10.1177/1362361313517053>

Original Article

Quality of life in autism across the lifespan: A meta-analysis

Barbara FC van Heijst¹ and Hilde M Geurts^{1,2,3}

Nedsatt
livskvalitet

Current Perspectives

Predictors of Quality of Life and Functional Impairments in Emerging Adults With and Without ADHD: A 10-Year Longitudinal Study

Stian Orm^{1,2} , Merete Glenne Øie^{1,2}, Ingrid Nesdal Fossum^{1,2} ,
Krister Fjermestad², Per Normann Andersen³, and Erik Winther Skogli^{1,3}

Journal of Attention Disorders
2023, Vol. 27(5) 458–469
© The Author(s) 2023
Article reuse guidelines:
sagepub.com/journals-permissions
DOI: 10.1177/10870547231153962
journals.sagepub.com/home/jad

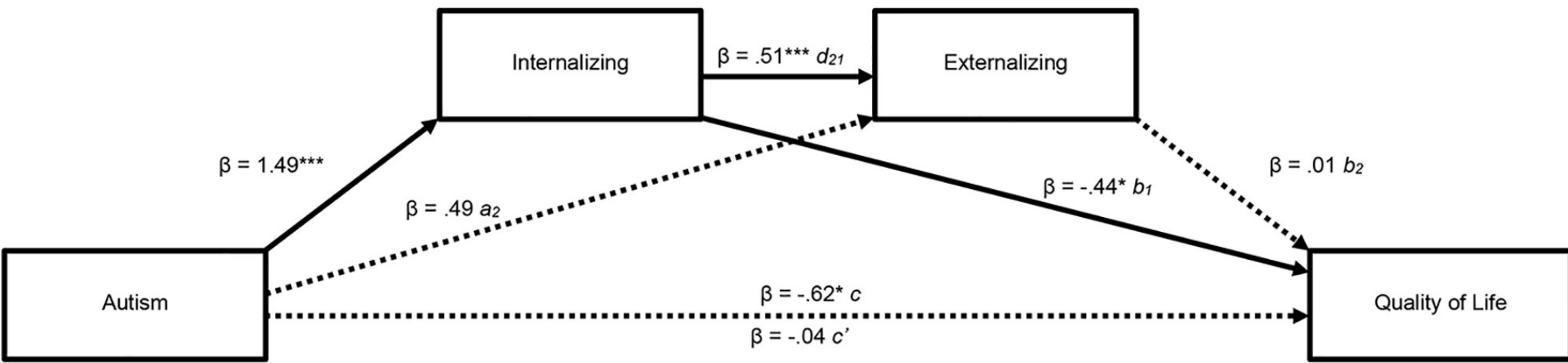
RESEARCH

Open Access

Adolescence internalizing problems as a mediator between autism diagnosis in childhood and quality of life in emerging adults with and without autism: a 10-year longitudinal study

Per Normann Andersen^{1*}, Stian Orm^{2,3}, Ingrid Nesdal Fossum^{2,3}, Merete Glenne Øie^{3,4} and Erik Winther Skogli^{1,2}

Depressive Symptoms Increase from Adolescence to Emerging Adulthood in Individuals with Autism

Stian Orm ^{1,2}, Merete G. Øie ^{1,2}, Ingrid N. Fossum ^{1,2}, Per N. Andersen ², Erik W. Skogli ^{1,2}

1) Inlandet Hospital Trust, Norway; 2) University of Oslo, Norway; 3) Inland Norway University of Applied Sciences

BACKGROUND AND OBJECTIVE

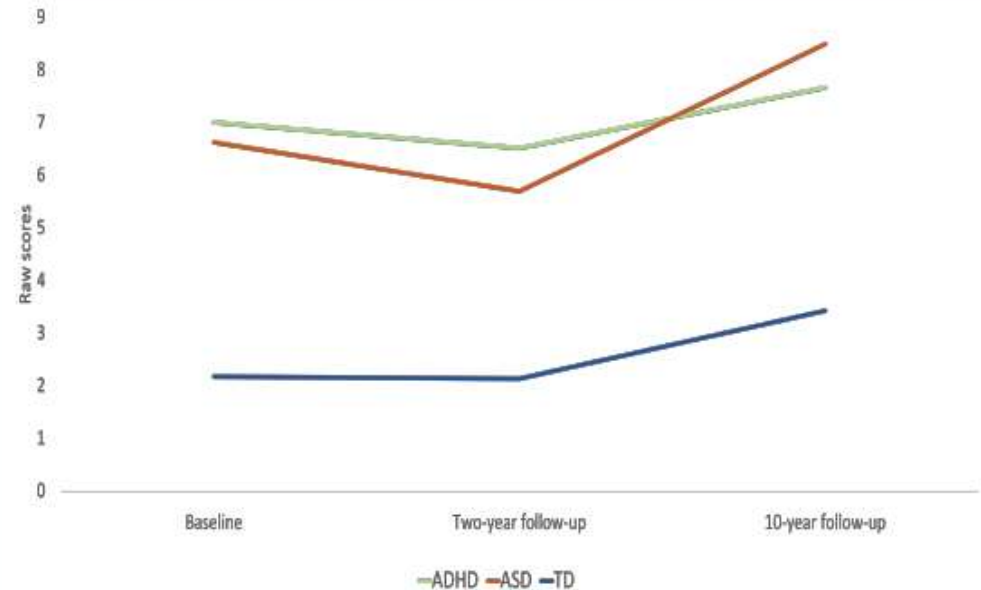
- ▶ Depressive symptoms are common in individuals with ASD and contribute to functional impairments and lower quality of life.
- ▶ Few studies have examined the trajectory of depressive symptoms in individuals with ASD from childhood to emerging adulthood.
- ▶ Our objective was to investigate the developmental trajectories of depressive symptoms in individuals with ASD compared with individuals with ADHD and typically developing (TD) individuals.

METHODS

	ASD (n=38)	ADHD (n=85)	TD (n=50)
Age T1	12.0 (2.3)	11.6 (2.1)	11.6 (2.0)
Age T2	14.2 (2.4)	13.6 (2.1)	13.6 (2.0)
Age T3	22.2 (2.6)	21.4 (2.3)	20.9 (1.9)
Females (%)	16	46	36
Fullscale IQ*	98.3 (17.8)	94.4 (13.8)	103.8 (13.0)
Retention T2 (%)	97.4	95.3	100
Retention T3 (%)	68.4	71.8	80

Table: Estimated from Wechsler Abbreviated Scale of Intelligence (WASI)

Short Moods and Feelings Questionnaire – depressive symptoms

Gruppe 1

Nevrotypiske barn og voksne

Behandling 1

ACT

CBT

DBT

Mindfulness/
meditasjon

Eksponeringsterapi

MI

FAP

Atferdsaktivering

Gruppe 2

Barn og voksne med begrensede motoriske, sosiale, kognitive, emosjonelle eller sensoriske ferdigheter

Behandling 2

Motorisk
ADL-trening

Sosial
ferdighetstrening

Språktrening
(manding, tacting)

Differensielle
forsterkningsprosedyrer

Eksponeringsterapi

Emosjonsregulering som en kjerneferdighet

10

EMOSJONSREGULERING: Å bedre emosjonsregulering har vist seg som lovende tiltak for et bredt spekter av psykiske problemer, skriver John Kjøbli og kolleger ved Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP). Foto: Tobias Reiner, Unsplash.

John Kjøbli, Thomas Engell, Kåre S. Olafsen, Anneli Mellblom & Siri Saugestad Helland

Emosjonsregulering handler om å påvirke emosjoner, hvilke emosjoner vi har, når vi har dem og hvordan vi opplever og uttrykker dem (Gross, 1998).

Emotion regulation is a multidimensional construct, that is defined as the extrinsic and intrinsic processes responsible for monitoring, evaluating, and modifying emotional reactions (Brinke et al., 2018)

Foranledningsfokuserede reguleringsstrategier

Responsfokuserede reguleringsstrategier

Refleksjonsfokuserede reguleringsstrategier

Situasjonspåvirkning

Oppmerksomhetsfokus

Kognitiv tolkning

Responspåvirkning

Refleksjonsprosess

Emosjonelle stimuli

Emosjon

Minne

TID

Kunnskapsbase for personer med utviklingshemming

- ▶ Intervjuer med voksne med lett utviklingshemming (Littlewood et al., 2018):
  - ▶ Deltakerne kunne fortelle om og reflektere rundt egne reguleringsstrategier
  - ▶ Deltakerne syntes det var fint å kunne snakke om emosjoner og emosjonsregulering med andre
  - ▶ Beskrev tre typer strategier: (1) snakke med seg selv eller andre, (2) unngå/undertrykke og (3) kognitive strategier som revurdering og refokusering
- ▶ Få intervensjonsstudier, men antydning til reduksjon i utfordrende atferd

Er livskvalitet noe annet
for personer med en
utviklingsforstyrrelse?

Attitudes toward people with intellectual disabilities in Norway

Stian Orm^{1,2} , Celina Blikstad-Blumenthal³ and Krister Fjermestad^{2,3}

¹Division of Mental Health, Innlandet Hospital Trust, Brumunddal, Norway; ²Frambu Resource Center for Rare Disorders, Norway; ³Department of Psychology, University of Oslo, Oslo, Norway

Background: We investigated attitudes toward individuals with an intellectual disability (ID) in a Norwegian sample and tested the psychometric properties of a Norwegian translation of the Community Living Attitudes Scale – Intellectual Disability (CLAS-ID).

Method: The sample was 645 adults ($M = 41.9$ years, $SD = 13.8$, 80% female). One subgroup had working experience with individuals with an ID ($n = 377$), and another subgroup had a family member with an ID ($n = 133$).

Results: The four-factor structure of the CLAS-ID showed good model fit in a confirmatory factor analysis of the Norwegian translation with adequate internal consistency. Participants with working experience with ID or a family member with ID reported more favorable attitudes compared with participants without working experience or without a family member with ID, respectively. Women and older participants reported more positive attitudes compared to men and younger participants.

Conclusion: The Norwegian translation of the CLAS-ID appears to be a valid tool for assessing attitudes toward individuals with an ID. Individuals with first-hand experience with individuals with an ID have more positive attitudes than those without, and women and older people have more positive attitudes than men and younger people.

Keywords: attitudes; intellectual disability; psychometrics; factor analysis

Holdninger
og stigma

DEBATT • STIAN ORM OG JON ARNE LØKKE

«kjærlighet på spekteret» – sjarmerende, men også feilinformasjon om autisme

Netflixserien «Kjærlighet på spekteret» er kanskje sjarmerende, men den presenterer også stereotyper om folk som ofte er dårlige på typisk sosial samhandling.

Bli kjent med mennesket foran diagnosen; eksempler på de tre stegene

Steg 1: *Å være opptatt av det som gjelder for å være et menneske uansett*

Det er både fint og krevende å være menneske

Gode relasjoner, i hvert fall med noen, er flott

Samvær er fint i passe doser - det kan bli slitsomt med for mye

Vi liker å ha gode opplevelser

Vi liker å få velfortjent skryt, men vi liker som regel ikke å bli dummet ut

Det er helt vanlig å føle seg trist i perioder

Steg 2: *Å være opptatt av det som gjelder det unike mennesket*

Noen er på høyresiden, venstresiden, eller sentrum i politikken

Noen liker byen og ikke snø, andre liker snø i gløppa

Noen er glad i sport, andre glad i teater - noen er glad i begge deler

Noen liker å høre på frijazz, andre hater det

Noen liker å spise stekt sild, andre hater det

Steg 3: *Å være opptatt av relevante aspekter ved det diagnostiserte*

Atetose - ufrivillige, langsomme bevegelser - noen må ha en del fysisk bistand

Utviklingshemning - man bør kommunisere på en slik måte at personen kan holde følge

Mange diagnoser beskriver vansker med kommunikasjon og samhandling

Autismespekterdiagnose kan komme til syne pga. **vansker med å tolke sosiale signaler**

Dechsling & Løkke, 2019

Vernepleier

Søk blant våre artikler ...

Meny

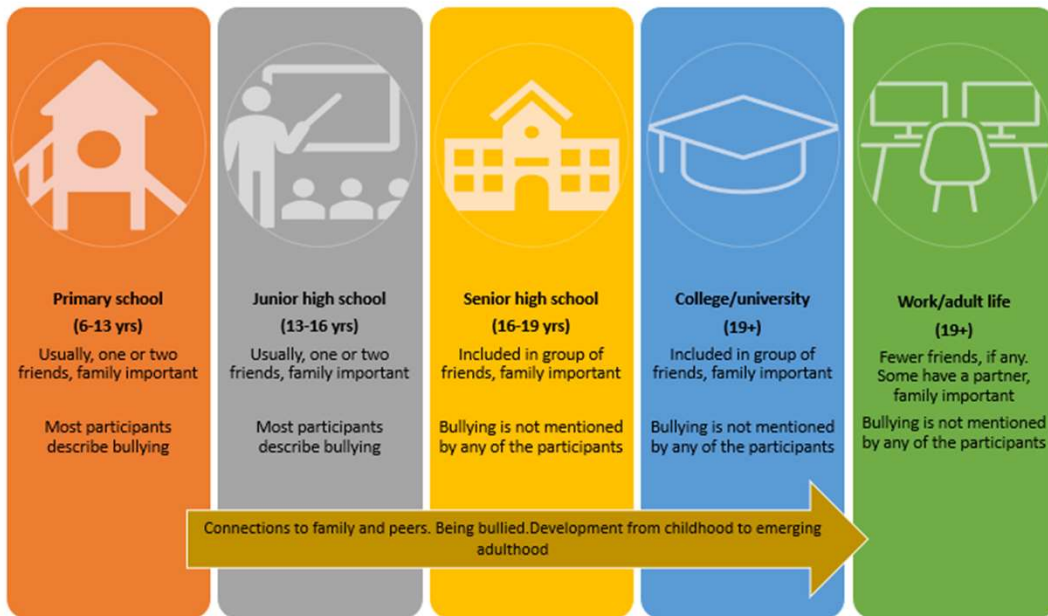

Tre steg for å se mennesket foran diagnosen

diagnosen

Tre steg for å se mennesket foran

Øverland et al.,
under review

Theme	Subtheme	Illustrating quote
1. Feeling connected to family and peers	1.1. Family provides safety and <u>security</u> 1.2. Sense of belonging with peer group	«They (parents) were very good at taking it easy with me, really. So, at the same time as I feel safe around them, they teach me everything, really.» "What I am most grateful for, is probably the friends I have close to me (...) They push me, give me experiences in life."
2. Interactions with teachers and practitioners	2.1. Being understood 2.2. Receiving social and academic support at school	"People must ask the right questions. Because my psychologist said, «tell me what your problem is». I didn't manage to answer that". "I had someone to help me get an overview of things. Because I get easily frustrated if I lose overview (...) when we changed rooms and things like that. It was quite helpful."
3. Becoming more in control	3.1. Balancing social energy 3.2. Preferring sensory-friendly environments 3.3. Establishing everyday routines	"it drained a lot on the social battery (...) to be with others (...) I need to be alone (...) then it gradually gets better" «I noticed at that party that I got tired very quickly and it was too stressful [to be] <u>there</u> » " <u>routines</u> when it comes to food at day, routines when it comes to work at day, routines when it comes to everything, really."
4. Deriving meaning and purpose from interests and passions	4.1. Interests as a way of spurring friendships 4.2. Interests as a guide to education and job career 4.3. Finding meaningful activities	" <u>So</u> I found two friends there, mostly because we were all interested in history" «I am very interested in politics, very interested in community management (...) my dream is to have that as a <u>job</u> » «I found that it was most important for me to follow what I had an interest in, instead of what was best for me.
5. Cautious optimism about their futures	5.1. Expanding opportunities in work and social life 5.2. Uncertainty about wanting a <u>family</u>	«I wish for a social life, and if I want that, I have to try having someone close». "I haven't thought a lot about [own] family yet. Not in five years, but perhaps in five more years, I don't know"

Øverland et al.,
under review

Universelle menneskelige verdier

- ▶ God helse
- ▶ Gode relasjoner
- ▶ Gode opplevelser
- ▶ Frihet – selvbestemmelse
- ▶ Utrette eller forbedre noe
  - ▶ Meningsfylte aktiviteter
  - ▶ Selvendring
  - ▶ Være der for andre
  - ▶ Kunnskap

Fra samhandlingsfrykt til
samhandlingskompetanse

Selvendring og psykologisk fleksibilitet

Verdi – gode relasjoner

Aksept – å akseptere ubehag i sosiale situasjoner

Selvet i kontekst – selvmonitorering, være bevisst på eget kroppsspråk, tanker og følelser

Forpliktende handling – sette mål, ta sosiale initiativ og begå prososiale handlinger

Defusjonering – å ikke ta tanker om sosial utilstrekkelighet så alvorlig

Her-og-nå – være tilstede i sosiale situasjoner